

**ONLINE LEARNING OF HISTORY SUBJECTS FOR STUDENTS IN
„ANGEL KANCHEV“ UNIVERSITY OF RUSE –
IMPEDIMENTS AND BENEFITS²⁴**

Ch. Assist. Prof. Reneta Zlateva, PhD

Faculty of Natural Sciences and Education

Department of Bulgarian Language, Literature and Arts

University of Ruse

Tel.: 00359/ 082 888 752

E-mail: rzlateva@uni-ruse.bg

Abstract: *The present Report presents the used forms, methods and online resources in the work with students in History subjects at “Angel Kanchev” University of Ruse during their online education in the context of pandemic. The impediments and the benefits arising in digital environment and during online working process are given special attention to. The author makes an attempt to systemize the basic methods used in the work with the students that contribute to higher degree of motivation and success in History education.*

Keywords: *Students, History education, forms, methods, resources, motivation.*

ВЪВЕДЕНИЕ

В последната година и половина обучението на ученици и студенти не само в България, но и в останалата част на света претърпя редица трансформации. Епидемичната обстановка наложи нови условия на работа с младите хора, отключи редица възможности за учители/ преподаватели и ученици/ студенти да се запознаят с богатството от интернет ресурси и дигитални способности за разчупване на обучението по различни учебни предмети/ академични дисциплини. Разбира се, редица препятствия се появиха в началото на обучението в дистанционна среда, но с течение на времето те бяха донякъде преодоленни.

Настоящият доклад има за цел да открие позитивните резултати и да очертае препятствията при обучението от разстояние в електронна среда на студентите от специалност *Български език и история*, I–IV курс.

ИЗЛОЖЕНИЕ

За обезпечаването на учебния процес в електронна среда от първа необходимост са техническата и технологичната подготвеност на двете страни – учителят и обучаемите. Набавянето на адекватна и изправна техника, достъпът до улеснени за работа и предоставящи повече възможности електронни платформи, осигуряването на подходящи онлайн ресурси са от първа необходимост. Тук се появяват и първите препятствия пред този тип обучение. При работа с групи, чийто брой не е малък (повече от двадесет студенти), всеки студент персонално има задължението да си подсури достъпа и оборудването, за да влезе подготвен в електронна среда. Сред задължителните компоненти е наличието на камера и микрофон. Не са малко студентите, които по редица причини (притеснение, небезпеченост, нежелание и пр.) не комуникират свободно с преподавателя. Именно тук се очертава най-непреодолимият обективен момент в обучението от разстояние.

²⁴ Докладът е представен на конференция на Русенския университет на 29 октомври 2021 г. в секция Езикознание и литературознание с оригинално заглавие на Български език: ОНЛАЙН ОБУЧЕНИЕТО НА СТУДЕНТИТЕ ОТ РУСЕНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ "АНГЕЛ КЪНЧЕВ" ПО ИСТОРИЧЕСКИТЕ ДИСЦИПЛИНИ - ПРЕПЯТСТВИЯ И ПРЕДИМСТВА. Докладът е разработен по научноизследователски проект „Изследване релацията между традиционни и иновационни технологии в съвременното обучение по хуманитаристика“, финансиран по ФНИ на Русенския университет „Ангел Кънчев“, №21-ФПНО-01.

Още в самото начало на пандемията се изказаха опасения, че в неприсъствена форма ученици и студенти ще изгубят „живата връзка“ със своите учители/ преподаватели, което ще повлияе върху тяхната успеваемост по различни предмети/ дисциплини по-скоро негативно. И към днешна дата не само факторът *липса на адекватна и нужна социална среда*, но и този на прекъсване на необходимата естествена връзка *face to face* между студенти и преподаватели са посочвани като двете ключови условия, пречателни за ефективното и мотивиращо обучение.

С течение на времето се натрупа достатъчно богат електронен фонд от коректни сайтове с препоръки, мнения, опит, информация при работа с образователни платформи и пр. (<https://zaednovchas.bg/distancionno-obuchenie/>; https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0252_BG.html; <https://ire-bg.org/work-publications/>). За сравнително кратко време се предостави възможност за ползване на електронни ресурси в обучението по родна и световна история (<https://sales.anubis-bulvest.com/parents/useBook/601>; <https://uchebnicite.bg/%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%BE-%D1%87%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BC%D0%B8-%D1%83%D1%87%D0%B5%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B8/>; <https://www.mon.bg/bg/100428>). Обучението в онлайн среда се провежда(ше) в платформи, чиито възможности осигуряват стабилен и разнообразен метод на работа: BigBlueButton, Google Meet, Zoom, Microsoft Teams и др. За сравнително кратко време преподавателите – титуляри на учебните дисциплини от Русенския университет качиха материали в софтуерната платформа *e-Learning Shell*.

В работата със студентите от I до IV курс в периода от месец март 2020 г. досега се забелязва преодоляване на първоначалното притеснение у по-горните курсове, което идва да покаже, че те вече са запознати с методите и формите на преподаване в онлайн среда, както и с „правилата“ на определен преподавател, и се стремят към диалог, докато току-що започналите своето обучение студенти имат нужда от време за адаптация.

В средата на декември 2008 г. с Решение № 1350/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета на Европа 2009 година беше определена за Европейска година на творчеството и иновациите. През годините в обучението по история и преди това се предлагат и използват ефективни и разнородни методи в обучението по история: *Мозъчна атака (Brainstorming)*, асоциативни игри, прилагане на дискусия/ дебат, метод на асоциацията, решаване на казус, аргументирано изказване на мнение по дадена проблемна ситуация и/ или наложена в историческото пространство научна хипотеза, разработване на *PowerPoint презентации* – персонално и в екип, виртуална историческа разходка, решаване на историческа кръстословица, прилагане на ролева игра („Познай кой съм аз“, „Познай кое е мястото“, „Разпознай битката“ и пр.), исторически вариант на играта „Стани богат“, интерактивна работа с историческа карта, работа с линия на времето, с макети и много други. Голяма част от посочените методи могат, и дори е задължително, да бъдат прилагани в обучението по исторически дисциплини във висшите училища.

Протичането на семинарните упражнения в университетите под формата на четене и анализ/ интерпретация е задължителна част от обучението на студентите по история, но и недостатъчна. Един отегчаващ и неефективен метод на работа по история е монотонното излагане на учебното съдържание на лекционния курс без методи и форми на онагледяване и поставяне за обсъждане на ключови моменти от лекцията. При обучението в онлайн среда възможностите за разнообразяване процеса на учене са немалко и твърде интересни. Те могат с успех да бъдат приложени в часовете по следните исторически дисциплини: *Увод в историческото познание, Археология, Средновековна българска история, Историография, Методика на обучението по история* и др. През изминалите месеци студентите, които се обучаваха в електронна среда, показаха предпочитани методи и форми на работа по конкретна историческа дисциплина. Представят се в Таблица 1.

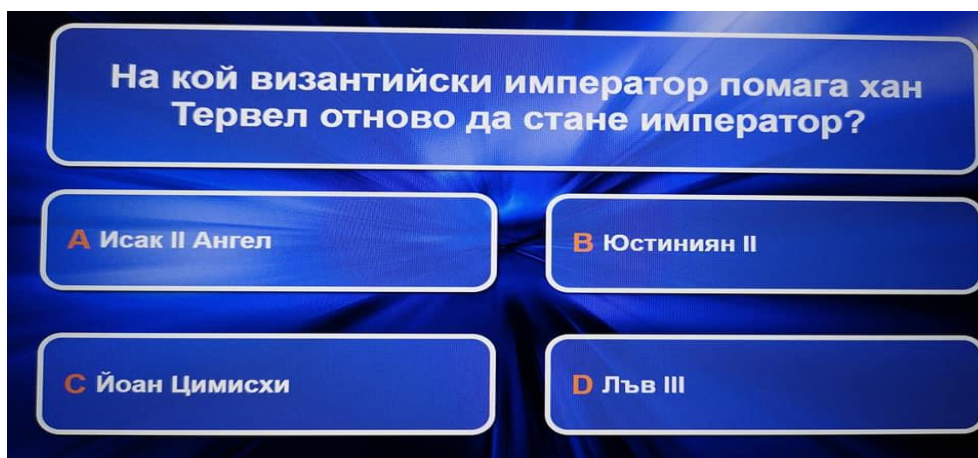
Таблица 1. Предпочитани от студентите методи и форми в онлайн обучението по историческите дисциплини

Дисциплина	Метод
<i>Увод в историческото познание</i>	➤ асоциативен
<i>Археология</i>	➤ PowerPoint презентации ➤ виртуална историческа разходка
<i>Средновековна българска история</i>	➤ мозъчна атака (<i>Brainstorming</i>) ➤ виртуална историческа разходка ➤ метод на асоциацията ➤ решаване на казус ➤ аргументирано изказване на мнение по дадена проблемна ситуация и/ или наложена в историческото пространство научна хипотеза ➤ решаване на историческа кръстословица ➤ прилагане на ролева игра ➤ исторически вариант на играта „Стани богат“ ➤ интерактивна работа с историческа карта ➤ други
<i>Историография</i>	➤ аргументирано изказване на мнение по дадена проблемна ситуация и/ или наложена в историческото пространство научна хипотеза ➤ организиране на дискусия/ дебат ➤ PowerPoint презентации
<i>Методика на обучението по история</i>	➤ <i>мозъчна атака (Brainstorming)</i> ➤ асоциативни игри ➤ организиране на дискусия/ дебат ➤ метод на асоциацията ➤ решаване на казус ➤ аргументирано изказване на мнение по дадена проблемна ситуация и/ или наложена в историческото пространство научна хипотеза ➤ разработване на <i>PowerPoint презентации</i> – персонално и в екип ➤ виртуална историческа разходка ➤ решаване на историческа кръстословица ➤ прилагане на ролева игра ➤ исторически вариант на играта „Стани богат“ ➤ интерактивна работа с историческа карта ➤ работа с макети ➤ разработване на тестове по история

Голяма част от усвоените методи и форми в обучението по история бяха представени в разработените задания и план-конспекти на студенти в III и IV курс на учебната 2020/2021 г., специалност *Български език и история*, Русе и филиал Видин, по дисциплините *Методика на обучението по история*, *Текуща практика по история* и *Стажантска практика по история*.

Усвояването на методиката при съставяне на онлайн тестове по история в Google Forms се оказва интересен и провокативен метод за собствено творчество (<https://www.youtube.com/watch?v=6G8I6badCcw>). Приложението на играта „Стани богат“ в

часовете по история, решаването на игрословици и кръстословици, създаването на условия за асоциативно и критично мислене у учениците са само част от примерите, които студентите много умело използват при представянето на визията за протичането на определени урочни единици.

Фиг. 1. Исторически вариант на играта „Стани богат“

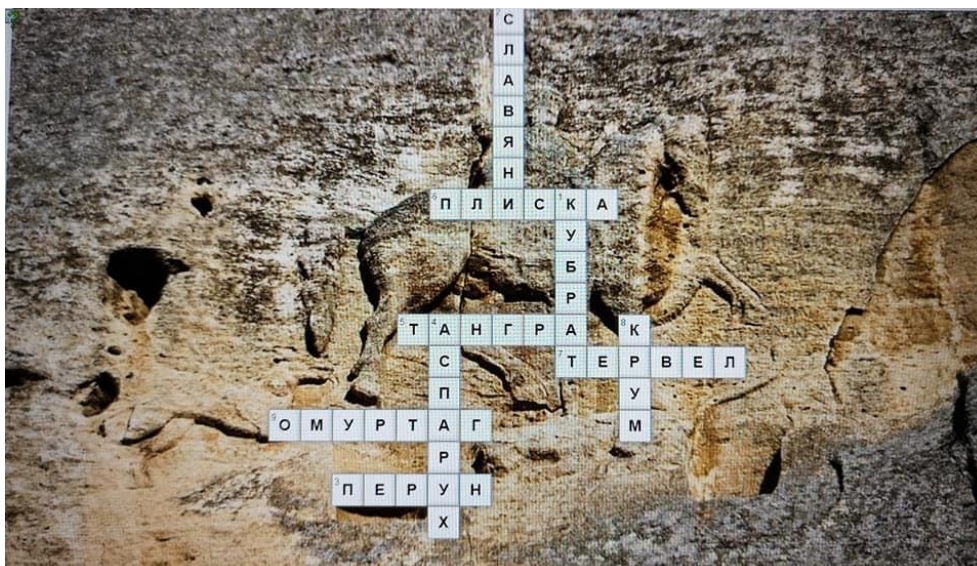

Фиг. 2. Свържи текста с правилната илюстрация

6. В игрословицата са скрити 4 наименования на римски войници. Открийте ги. Кое е общото им наименование: *легионери*

л	с	р	х	д	л	е	д	п
с	е	п	с	к	ш	у	с	е
т	у	г	ч	т	х	д	е	х
р	г	з	и	с	ь	м	ч	о
е	к	й	ю	о	р	я	я	т
л	м	к	о	н	н	и	ц	и
ц	д	т	щ	м	о	е	з	н
и	я	е	ф	в	й	к	р	ц
ю	в	в	н	т	р	ц	д	и

Фиг. 3. Историческа игрословица

Фиг. 4. Историческа кръстословица

Оказва се, че игровият и състезателен модел на работа не е любим само на ученици, но и на студенти. Това особено пролича във формата на провеждане на изпита по *Средновековна българска история (четена в два семестъра)*, когато в отбори по четирима студентите се състезаваха в онлайн историческата викторина. Това е финалният етап от курса на обучение. Още през първия семестър на студентите по дисциплината се възлагат реферати, състоящи се в прочитането на избран научен труд и представянето му пред колеги. Реферирането на прочетените книги се оказва полезен и ефективен подход за студентите – обсъждане на нови хипотези, представяне на научни факти, откриване на асоциативни връзки и пр. Независимо че форматът преминава в онлайн среда, за тях е мотивиращо и надграждащо да дискутират върху историческа ситуация/ проблем/ изказано становище и аргументирано да предложат собствено мнение.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Онлайн обучението по историческите дисциплини на студентите от специалност *Български език и история* в Русенския университет „Ангел Кънчев“ не показва понижаване на резултатите на обучаемите, дори напротив. Перманентното използване на онлайн ресурси подобрява значително технологичните им умения и дигитални компетенции. Това ги прави по-мотивирани и сигурни в себе си при кандидатстване за определена работна позиция, изискваща компетентности в посочените сфери.

REFERENCES

- <https://sales.anubis-bulvest.com/parents/useBook/601> (Accessed on 20.08.2021).
- <https://www.mon.bg/bg/100428> (Accessed on 20.08.2021).
- <https://uchebnicite.bg/%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%BE-%D1%87%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BC%D0%B8-%D1%83%D1%87%D0%B5%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B8/> (Accessed on 24.08.2021).
- <https://zaednovchas.bg/distancionno-obuchenie/> (Accessed on 24.08.2021).
- <https://ire-bg.org/work-publications/> (Accessed on 24.08.2021).
- https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2017-0252_BG.html (Accessed on 20.08.2021).
- <https://e-learning.uni-ruse.bg/> (Accessed on 30.08.2021).
- <http://planeta42.com/history/bg.html> (Accessed on 21.05.2021).

https://www.youtube.com/playlist?list=PLz7ZtGaBGLxRi3mSRJtpH8jXaLqLBRsz_
(Accessed on 21.05.2021).

<https://www.youtube.com/watch?v=6G8I6badCcw> (Accessed on 21.05.2021).